

ÅRSSKRIFT 2020

Fugleværnsfonden

For fugle, for folk, for fremtiden

HVEM ER VI?

Fugleværnsfonden er en almennyttig, erhvervsdrivende naturfond etableret af Dansk Ornitologisk Forening (DOF) i 1966. Fugleværnsfonden har virket som selvstændig almennyttig fond siden 2006.

VI VÆRNER OM DANMARKS FUGLE OG NATUR

Fugleværnsfondens formål er at værne om Danmarks fugle, blandt andet ved at medvirke til at bevare eller skabe vigtige fugleområder, især for truede og sårbare arter, og at foranstalte naturformidling fra fondens naturreservater.

FRISTEDER

Fugleværnsfonden ejer og administrerer i dag 23 naturreservater på over 1000 hektar spredt over hele landet (se kort på bagsiden). På disse fristeder kan fuglene finde skjul, redesteder og føde. Tilsammen rummer naturreservaterne de fleste typer dansk natur med hovedvægt på de særligt truede naturtyper: enge og moser, strandenge, kystlaguner, kystfugleøer og naturskov. Flere naturreservater har status som fuglelokaliteter af både national og international betydning.

REN OG RIG NATUR

I naturreservaterne gennemføres en aktiv naturgenopretning og -pleje, eksempelvis i form af rydning af uønsket opvækst, vandstandsregulering og etablering af yngleøer. De fleste enge og strandenge afgræsses eller også foretages høslæt. Gødning og sprøjtemidler anvendes ikke. På denne måde sikrer vi optimale levevilkår for de vilde fugle samt andre dyr og planter.

ENGAGEREDE FRIVILLIGE

Der er knyttet lokale arbejdsgrupper til 18 af vores naturreservater. På frivillig basis udfører grupperne en lang række praktiske arbejdsopgaver. Det kan fx være forskellige naturplejeopgaver, vedligeholdelse af fugletårne, optælling af fugle og gennemførelse af ture for gæsterne. Det kræver ingen særlige forudsætninger at være med i en arbejdsgruppe, bortset fra lysten til at yde en engageret indsats for naturen og fuglene i samarbejde med andre. Hvis du har lyst til at være en del af en arbejdsgruppe og gøre en forskel for fuglene i et af vores naturreservater, er du altid velkommen til at henvende dig til Fugleværnsfondens sekretariat.

MÅLRETTET NATURFORVALTNING

I alle naturreservater foretages en løbende overvågning af ynglefuglene og visse steder også af de rastende fugle samt padde og planter. Undersøgelserne danner grundlag for udarbejdelsen af langsigtede, målrettede plejeplaner for hvert område. Planerne er et vigtigt instrument for Fugleværnsfondens naturforvaltere og for arbejdsgrupperne.

Redaktion, korrektur og forsendelse:

Martin Iversen, ansvarshavende
Kristian Dammand Nielsen, direktør
Hanne Havemose, redaktør
Allan Gudio Nielsen, naturvejleder
Jørn Dyhrberg Larsen, naturforvalter
Maja Lindholm Kvamm, studentermedhjælper
Ellen Hansen, frivillig

Layout og tryk: Hanne Havemose/STEP
Årsskriftet udgives af: Fugleværnsfonden
ISSN: 2445-7809

For- og bagsidefoto:

Grå fluesnappere og trane af Allan Gudio Nielsen

STØT FUGLEVÆRNSFONDEN

Dit bidrag er afgørende for hvor meget natur, vi skal have.

Du kan støtte via:

BANK: reg.nr. 8401 kontonr. 104 5329 (også muligt via hjemmeside)
MOBILEPAY: bidrag overføres til 90682

Se www.fuglevaernsfonden.dk for flere støttemuligheder

ET ANDERLEDES ÅR

2020 har været et meget anderledes år. Coronaen har forandret vores hverdag. For Fugleværnsfonden har det betydet hjemmearbejde, aflyste ture, færre fysiske møder, ændret indsats i naturplejen med mere. Men det har også været et år med flere fugle og flere fugleoplevelser.

Meget har været lukket ned, men naturen og fuglereservaterne har været åbne, som et fristed både for fugle og folk. Der har været et klart større antal besøgende, som har fået fine oplevelser. Det fryder vi os over.

Trods begrænsninger i aktiviteter har vi nået mange resultater i årets løb: vi har købt et nyt fuglereservat, Rusland, startet 'Fugl i børnehøjde' ved Nivå, opført et nyt fugletårn ved Ravnstrup Sø og et nyt naturrum ved Gundsømagle Sø. Vi har fuldført den udvendige reovering af Ninas Hus på Hyllekrog, bekæmpet hybenroser, udvidet græsningen, registreret fugle – rigtig mange fugle. Og meget mere.

Vadefuglene på Nyord Enge viser fortsat fremgang. Blåhalsen sætter rekord i Sølsted Mose med over 30 ynglepar. Tranerne trutter i trompeten i flere af vores fuglereservater. Og på florasiden kan Stormengene og Bøvling Klit prale af rekorder på flere tusinder af blå klokke-ensian og purpur-gøgeurt.

Alt dette lader sig kun gøre takket være opbakning og værdifulde bidrag fra vores mange støtter blandt private naturvenner, fonde og legater, myndigheder og samarbejdspartnere. Og takket være vores mange frivillige, som yder en uvurderlig indsats.

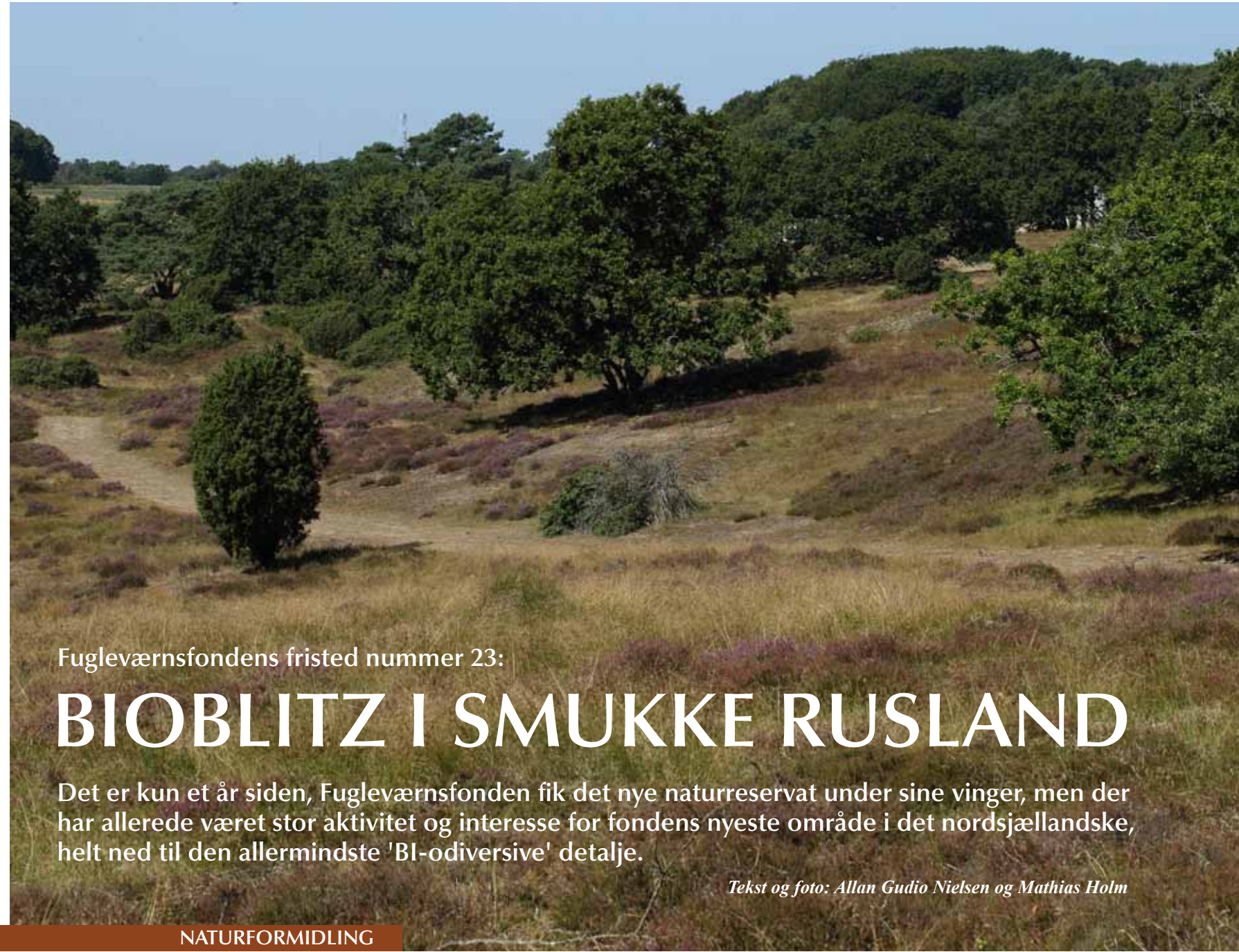
I er alle med til at holde fondens aktiviteter i gang og til at sikre et rigt fugleliv i vores nu 23 fuglereservater. Vi håber, at jeres opbakning og støtte til fondens indsats vil fortsætte.

Med en stor og varm tak til alle, håber vi på et mere normalt 2021 og et stadigt rigere fugleliv.

Martin Iversen
Formand

INDHOLD

- 4/ RUSLAND
- 6/ FUGLE I BØRNEHØJDE
- 8/ FONDENS FLUESNAPPERE
- 10/ FRA LANDBRUG TIL NATUR
- 12/ FONDENS FRIVILLIGE
- 14/ SJÆLDNE FUGLE
- 16/ 20 ÅR MED HVEPSEVÅGEN
- 18/ KATES MINDEGAVE
- 19/ NYT NATURRUM
- 19/ GPS-ØRNE
- 19/ LIVE-TURE PÅ FACEBOOK
- 20/ NINAS HUS
- 20/ RESERVATER I FULDT FLOR
- 20/ KARTOFLER FOR FUGLE
- 21/ RAVNSTRUP RYKKER
- 21/ HAS PÅ HYBEN
- 22/ ØKONOMISK BERETNING
- 22/ NYT FRA BESTYRELSEN
- 23/ FONDE, STØTTER OG DONATORER
- 23/ SEKRETARIAT OG BESTYRELSE

Fugleværnsfondens fristed nummer 23:

BIOBLITZ I SMUKKE RUSLAND

Det er kun et år siden, Fugleværnsfonden fik det nye naturreservat under sine vinger, men der har allerede været stor aktivitet og interesse for fondens nyeste område i det nordsjællandske, helt ned til den allermindste 'BI-odiversive' detalje.

Tekst og foto: Allan Gudio Nielsen og Mathias Holm

NATURFORMIDLING

At Fugleværnsfonden har ret godt styr på hvilke fugle, som yngler eller raster på naturreservaterne, overrasker nok ikke. Og vi har igennem alle årene også haft godt kendskab til botanikken og hvilke padder og krybdyr, der findes på Fugleværnsfondens områder. Men ellers har det været småt med viden om fx insekter, edderkopper, fisk, svampe mv. Indtil 2013, hvor den første af nu i alt 14 bioblitz blev afholdt.

Hvad er en bioblitz?

En bioblitz er kort fortalt et øjebliksbillede over biodiversiteten på en lokalitet, som i løbet af 24 timer undersøges af dygtige eksperter med hver deres speciale inden for fx mosser, vandbiller eller guldsmede. Det kommer der en masse interessante fund ud af. Bioblitzene har givet et rigtig godt overblik over biodiversiteten for de fleste af Fugleværnsfondens 23 naturreservater. Og nu også for det nyeste: Rusland.

Ny art for Danmark

Da Fugleværnsfonden i november 2019 købte 15 hektar af nordsjællandske Rusland, blev det hurtigt besluttet, at den ene af to årlige bioblitz i 2020 skulle afholdes her. Området er kendt blandt naturinteresserede for den spændende natur med fund af mange sjældne arter, så der var stor tilslutning på dagen midt i august, som også ramte plet med vejret. Og folk blev ikke skuffede.

T.v.: Fundet af den sjældne snyltehveps. T.h.: På de lysåbne områder på heden og langs sandede sydvendte stier, kan man i sommerhalvåret opleve gravehvepsen biulven. Biulv-hunnen fanger hen over sommeren op til 100 honningbier, som hun lammer og slæber ned i sin rede i jorden. Her lægger hvepsen et æg på honningbier, som senere udvikler sig til en larve, som nu kan gå i gang med at fortære sin madpakke, honningbier.

Engagerede bioblitz-deltagere.

I løbet af et døgn blev der fundet mere end 500 nye arter for lokaliteten, så det samlede antal nu er på over 1200 arter. Der blev fundet flere meget sjældne arter og sågar en helt ny art for landet: en snyltehveps, som blev fundet af Mathias Holm, der på trods af sin unge alder er en af landets dygtigste bille-eksperter.

Selv om vi nu ved meget mere om Ruslands flora og fauna, er der helt sikkert stadigvæk masser af spændende fund i vente. Skulle man opdage noget interessant, kan man taste sine observationer ind på naturbasen.dk eller arter.dk. Fugleobservationer tastes naturligvis ind i DOFbasen. God tur!

NATURRESERVATET RUSLAND

Fugleværnsfonden nyeste køb er en del af det såvel lokalt som nationalt kendte Rusland, der har været et fredet område i mange år. Det består primært af gammel løvskov suppleret med gran og fyr. Området indgår som en del af et større mosaiklandskab, hvor der forekommer tilgroet hede med lyng, enebær, mose, overdrev og eng. I skoven yngler grå fluesnapper, træløber og korttået træløber. Ude i det åbne område er der hedelærke og rødrygget tornskade, og på sigt vil sårbare fuglearter, som broget fluesnapper, måske kunne finde ynglemuligheder i skovens lysninger. Med andre ord: et spændende sted, med stort fugle- og naturmæssigt potentiale. Rutevejledning og mere information finder du på www.fugleværnsfonden.dk.

NATURFORMIDLING

FUGL I BØRNEHØJDE

Undervisning i naturen: enkelte elever mente, at man godt kunne kigge på fugle samtidig med at besvare spørgsmål fra naturvejlederne.

Hvorfor synger fuglene? Hvordan virker en vinge? Hvad betyder naturtyper, og er de vigtige for fuglelivet? Det er nogle af de temaer Fugleværnsfonden har stillet skarpt på i samarbejde med Fredensborg Naturskole, som skal gøre lokale skoleklasser klogere på fuglene og den natur, de lever i.

Tekst og foto: Hanne Havemose

En onsdag formiddag i august fik 5.C fra Kokkedal Skole klasseværelset skiftet ud med Fugleværnsfondens naturreservat Nivå Bugt Strandenge. Og det havde de vist ikke noget imod! Her blev de undervist i 'naturlige rammer' af naturvejlederne Frederik Jes Gerhrke (Fredensborg Naturskole) og Jørn Dyhrberg Larsen (Fugleværnsfonden) og med Nivåtangens fouragerende fugleliv som lyd-tæppe.

Forinden havde eleverne haft et fugleforløb i skolen, og de var derfor helt klar til at afprøve deres nye viden. De var nysgerrige og svarede ivrigt på naturvejledernes spørgsmål, som fx hvor fugle mon stammer fra:

- Fugle kommer fra dinosaurerne med deres næb, vinger og fjer, blev der hurtigt svaret. Og til spørgsmålet om, hvorfor hættemåger har 'hætter' lød forklaringen:

- Det er fordi de er i yngletiden, men det er mærkeligt. Det burde være om vinteren, hvor de har mere brug for at have hue på!

Der var med andre ord mange fine betragtninger og et ganske godt grundlag for at gå ud og kigge nærmere på fuglelivet i virkeligheden.

Et fedt alternativ

Naturreservater er geniale lærerum, hvor eleverne kan gøre brug af deres viden på en anderledes måde end i klasseværelset. Som fx i Nivå Bugt Strandenge, der indeholder både krat, rørskov og lavvandsområder med rigtig gode muligheder for at spotte de forskellige fugle, som er knyttet til de forskellige naturtyper. Der er observeret over 200 forskellige fuglearter gennem årene – og august er ingen undtagelse for at opleve områdets spændende fugleliv. Heriblandt en havørn, der fløj forbi, mens naturvejlederne introducerede 5.C til fuglene i området.

Fugleviden på en anderledes måde

Inddelt i grupper og udstyret med et kort over naturreservatet fik 5.C identificeret forskellige naturtyper i forhold til fugle og føde. Dagens mest populære indslag viste sig imidlertid at være af mere teknisk art: hver gruppe fik tildelt en parabel og en optager til at 'fange' fuglestemmer, hvilket skete under ivrig diskussion om hvem, der skulle holde hvad. Og det var en fornøjelse, at se hele grupper af elever stå helt stille og afvente en bestemt lyd:

- Hør! Den fuglestemme lød anderledes? Den

tager vi lige med tilbage og afspiller for Jørn, så kan han fortælle, hvad det er!

Et projekt, der får børn til at passe på naturen

Der er indtil videre tale om et pilotprojekt, som forløber over fire gange for fire 5. klasser, og som er kommet i stand takket være støtte fra Friluftsrådet. Både Frederik og Jørn håber imidlertid, at projektet kan vokse de næste år:

- Vi håber, at det her kan blive starten på et forløb, alle kommunens klasser kan få tilbudt, og at det er et forløb, som vi kan bygge videre på. Blandt andet ved gentagne forløb, der giver mulighed for at vende tilbage længere fremme i skoletiden, for at udbygge den viden de fik sidst, de besøgte området, fortæller Frederik, og Jørn supplerer:

- Hvis børnene bliver fortrolige med den lokale natur, er vi overbeviste om, at de i fremtiden vil være mere tilbøjelige til at passe på naturen generelt.

Og det er lige præcis dét, som er et af Fugleværnsfondens overordnede formål: at inddrage børn i naturformidlingen. For fugle, for folk og for fremtidige generationer.

5.C i felten med naturvejlederne

PROJEKT FUGL FOR BØRN

Fredensborg Naturskole er en matrikelløs indsats, hvor kommunens og andres arealer indgår, når det giver mening for formidlingens tema. Naturskolen er optaget af, at formidlingen skal varetages af dem, der har størst viden på området, hvorfor et samarbejde med Fugleværnsfondens naturvejleder er oplagt.

Fugleværnsfondens naturreservat Nivå Bugt Strandenge danner rammen for projektet. Det blev fredet i 1950, og Fugleværnsfonden har siden 2008 forvaltet strandengene efter aftale med Fonden Den Hageske Stiftelse, der ejer engene. I dag udgør området 20 hektar natur af stor fuglemæssig betydning.

Startskuddet på projektet var den 24. august 2020 og efterfølges af tre andre forløb.

NATURFORMIDLING

Naturvejlederen fortæller:

FUGLEVÆRNSFONDENS FLUESNAPPERE

Tekst og foto: Allan Gudio Nielsen

FUGLENE

I Danmark kan man opleve fire af de i alt fem arter fluesnappere, der yngler i Europa. Lille fluesnapper og hvidhalset fluesnapper er sjældne ynglefugle, mens grå fluesnapper og broget fluesnapper kan opleves i flere af Fugleværnsfondens naturreservater.

Elegante jægere

Fælles for alle fluesnappere er, at de lever af at fange flyvende insekter. Når fluesnappere er på jagt, er de utrolig elegante og manøvredegytige. Er man først blevet udsat som føde for en sulten fluesnapper, så skal man som insekt stå rigtig tidligt op, hvis man skal slippe levende fra den oplevelse.

Fluesnappere bruger ofte en gren som udkigspost, og her sidder de og vipper ivrigt med halen, mens de spejder efter bytte. Opdager de et passende bytte, kaster de sig ud i en ofte kort jagt, snapper insektet og vender tilbage til samme gren. Man kan ofte høre et tydeligt "klik", når næbbet smækker sig sammen om byttet. Alle fluesnappere har tætte børster om næbbet, hvilket er en tilpasning til at fange insekter i luften. Børsterne beskytter øjnene mod byttet og gør desuden næbbet større. Landsvale, natravn og andre fugle, som jager insekter i flugten, har ofte lignende børster.

Kassesucces ved Stubbe Sø

Den brogede fluesnapper er huleruger og knyttet til åbne skove, hvor den ofte bruger forladte spættehuller. Får den tilbudt en redekasse, vil den med stor sandsynlighed benytte den. Bor man i et område, hvor den brogede fluesnapper trives, så kan det godt betale sig at sætte flere kasser op. Bestandens størrelse er ofte begrænset af mængden af egnede huller og ikke mangel på føde og kan forøges ved opsætning af redekasser.

Ved Fugleværnsfondens naturreservat Stubbe Sø på Djursland er der igennem årene blevet opsat et stort antal redekasser, blandt andet til broget fluesnapper.

I 2005 slog de lokale brogede fluesnappere måske Danmarksrekord med hele 11 ynglepar i reservatet. Grå fluesnapper yngler også gerne i hule træer og redekasser, men kan også placere sin rede helt åbent på en knækket træstamme eller i en forladt svalerede.

Løs på tråden

Hos den brogede fluesnapper er det hannen, som udvælger et egnet redested ved ankomsten sidst i april. Eller rettere sagt – flere egnede redesteder. Det vender vi tilbage til.

Hannen lokker hunnen til med sang, og finder hun det præsenterede redested velegnet, bliver reden bygget, fuglene parrer sig, æggene bliver lagt og hunnen begynder at ruge. Nu har hannen næsten fri, indtil ungerne klækkes. Det eneste han skal, er at fodre hunnen engang imellem, men det er hurtigt overstået. Så imens magen ligger hjemme i barselsengen, har han travlt med at lege ejendomsmægler ved at lokke så mange hunner som muligt til de ledige redesteder, han ved ankomsten har sikret sig i området. Lykkedes han med at få installeret en ny hun, forlader han denne, når det sidste æg i reden er lagt, og vender tilbage til sin oprindelige mage og hjælper hende med at opfostre ungerne. Den anden hun må herefter klare det hele selv og får ikke nær så mange livskraftige unger på vingerne som den første hun.

Hos de grå fluesnappere er det anderledes. De er monogame, og både hannen og hunnen deltager i yngleaktiviteterne. Her er det dog hannen, som i første omgang trækker det største læs, idet han fodrer sin mage under redebygningen, rugningen og den første tid af ungeperioden. Herefter er de fælles om at fodre de umættelige unger.

Trist tilbagegang

I den netop overståede undersøgelse af de danske ynglefugles udbredelse (Atlas III) er broget fluesnap-

per nu en af de småfuglearter, som siden Atlas II har udvist den største tilbagegang med omkring 50%. Den samme tendens ser man også i Storbritannien og Tyskland, mens den brogede fluesnapper i vores naboland Sverige heldigvis er i fremgang. Landskabs- og klimaændringer i vinterkvarteret, og måske et fald i antallet af insekter her og i udlandet, kan være nogle af årsagerne. For den grå fluesnapper er status nogenlunde uforandret siden sidste atlasundersøgelse.

Grå fluesnapper

Broget fluesnapper

FUGLENE

FRA LANDBRUGSJORD TIL NY NATUR

Fugleværnsfonden er i gang med at udlægge tidligere landbrugsarealer ved naturreservatet Søgård Mose til randzonearealer, der skal hjælpe med at beskytte den sårbare hedemose. Ved dybdepløjning, lyngslæt, udsåning og en flok uundværlige frivillige, er ny natur i Fugleværnsfonden godt på vej.

Af Emilie Nicoline Schmidt

Den sidste fredag i september er et hold fra den frivillige arbejdsgruppe ved Søgård Mose samlet på den østlige side af mosen. De skal give en hånd med dagens projekt, der skal sætte gang i en ønsket plantevækst ved hjælp af frøudlægning fra et såkaldt 'lyngslæt'. - Det ligner et ørkenlandskab, bliver der konstateret, da frivilligholdet tager dagens dont i øjesyn, som drejer sig om 3 hektar opløjet landbrugsjord.

En naturperle med rødder i istiden

Landskabet ved Søgård Mose bærer sit tydelige præg af at være formet under sidste istid. Det ses i skiftet mellem hedens dværgbuskesamfund og det fugtige

plantensamfund i selve mosen, som man kan iagttage fra fugletårnet i naturreservatet. En stor dødsblok er ophavet til selve mosen, mens det høje plateau omkring mosearealet er dannet af aflejringer af sand og grus, der blev ført med sig af smeltevandet og efterlod en vidstrakt hedeslette. Størstedelen af den sandede hedeslette er i dag kultiveret og efterlader mosen som en hengemt naturperle i kulturlandskabet.

Et vigtigt tilkøb

I 2019 købte Fugleværnsfonden yderligere 5,3 hektar ved naturreservatet, hvoraf ca. 3 hektar er landbrugsjord. Her ønsker Fugleværnsfonden at etablere en

randzone, der skal beskytte den centrale del af den sønderjyske hedemose imod næringsstofftilførsel. Randzonen til en hedemose er karakteriseret ved et vådt dværgbuskesamfund domineret af hede- og klokkelyg. For at bevare områdets autenticitet, ønskes de næringsfattige og lysåbne forhold, der formodes at have domineret arealerne i tidligere tider, genskabt. For at nå hertil er de første vigtige tiltag nu sat i værk.

Dybdepløjning

Det kan være en lang proces at udpine landbrugsjord, der gennem årrækker har været tilført næringsstoffer. Særligt fosfor kan være hårdt bundet i jorden. De fleste

af disse næringsstoffer findes imidlertid i de øverste jordlag. Her er dybdepløjning en effektiv metode til at fjerne fosforpuljen og de øvrige næringsstoffer fra rodzonen og få blottet den mere næringsfattige dybereliggende sandjord. Det er netop sandjordene, der ligger blottet hen efter dybdepløjning, som møder de frivillige i arbejdsgruppen på deres arbejdsdag i mosen.

Lyngslæt og udsåning

Få uger forinden har arbejdsgruppen været samlet i Kværs Plantage blot 400 meter fra de nypløjede jorde for at tage lyngslæt. Her har de høstet frø primært fra hedelyng, men også fra klokkelyg, blåhat, katteskæg m.fl. Det er disse frø, som de skal udlægge på de blottede sandjorde denne fredag i september.

Og arbejdet skrider støt fremad. Efter tre timer har et hold på fem mand systematisk fordelt de 10 flytekasser med frø og plantedele ud over området, som efter udsåningen tromles for at skabe bedst mulig kontakt mellem frø og jord og dermed sikre en bedre spiring.

Ved at høste frø fra lokalområdet sikres en lokal herkomst af arter, der vokser frem. I stedet for bare at vente på at frøene selv indvandrer på området, har Fugleværnsfonden ønsket at accelerere processen og hjælpe naturen på vej ved at assistere frøspredningen. På den måde sikrer vi, at de ønskede arter indfinder sig hurtigere på arealet, og de nøjsomme planter kan opnå

T.v.: De dybdepløjede arealer i Søgård Mose, hvor håbet er, at et hedelignende landskab domineret af dværgbuske vil indfinde sig. Arealerne skal fungere som bufferzone mellem den næringsfattige højmoser og de omkringliggende marker, og derved yde beskyttelse til den sjældne og truede naturtype. Foto: Egon Iversen. T.h.: De frivillige holder velfortjent pause på slæt-dagen i Kværs Plantage. Foto: Emilie N. Schmidt.

et veletableret vegetationsdække, før mere næringskrævende planter får overtaget i konkurrencen om pladsen.

Afgræsning bliver næste skridt

På sigt skal en ekstensiv afgræsning sikre, at arealet holdes lysåbent. De første år giver vi dog planterne mulighed for at etablere sig, hvilket også giver mulighed for etablering af spredt buskvækst. Alt sammen for at forbedre forholdene i mosen og lade de nykøbte arealer understøtte en rig og dynamisk udvikling af den hengemte – men ikke glemte! - naturperle.

VI KØBER NATUREN TILBAGE!

I 1986 blev de første parceller i Søgård Mose skænket til Fugleværnsfonden af Andelselskabet Søgårdhus. Siden da er naturreservatet langsomt vokset, og Fugleværnsfonden ejer i dag 21,8 hektar i og omkring mosen. Mosen har som så mange andre tørvemoser været anvendt til tørvudgravning, hvilket tydeligt ses af matrikuleringen, hvor mange af parcellerne udgør mindre end 0,1 hektar. Fugleværnsfonden arbejder i dag aktivt for at skabe en samlet forvaltning af hele mosen og randzoneområderne.

NATURFORVALTNING

Fotos: Emilie N. Schmidt/Allan Gudtio Nielsen

Mange mennesker kan meget sammen:

FRIVILLIGE I NATURENS TJENESTE

Fugleværnsfondens 18 frivillige arbejdsgrupper tæller over 250 frivillige. Mange af grupperne har eksisteret længe, stort set lige så længe som det naturreservat, de er tilknyttet. Af og til kommer nye frivillige til og andre 'går på pension'. Men sagen, som er deres fælles drifkraft, består. Vi har spurgt nogle af Fugleværnsfondens nyeste frivillige om årsagen til deres engagement.

Af Hanne Havemose

VIL DU VÆRE MED?

Fugleværnsfondens frivillige udfører naturpleje, vedligeholder fugletårne, optæller fugle og arrangerer fugleture. Deres forudsætninger er forskellige, men lysten til at gøre en forskel har de tilfælles. Uden deres bidrag ville en lang række opgaver være umulige at løse - af økonomiske årsager ganske enkelt. Med andre ord: de er med til at bestemme, hvor meget natur vi og fuglene skal have! Se mere på www.fuglevaerensfonden.dk eller kontakt vores sekretariat på: fvf@dof.dk.

FRIVILLIGHED

STORMENGENE, RØMØ

|| Som udpræget naturmenneske vil jeg bare gerne give naturen noget tilbage. Lære noget nyt, gå i dybden. Jeg kører tit lige forbi og tjekker op, mens jeg nyder fuglelivet. Marit Beckmann, tidl. folkeskolelærer, 63 år.

SØGÅRD MOSE, SYDØSTJYLLAND

|| Jeg vil gerne gøre en forskel og se en forbedring med det samme, når jeg tager hjem efter en god arbejdsdag i mosen. Jeg sætter pris på samværet, den friske luft og at kunne smøge ærmerne op og gøre noget. Martin R. Jessen, værkfører, 44 år.

AGERØ, MORS

|| Jeg var på fugletur til Agerø for et par år siden, da jeg blev spurgt, om jeg havde lyst til at være frivillig, og det har jeg været lige siden. Jeg bruger 4-5 arbejdsdage om året og er glad for det gode samarbejde, hvor man både kan udføre et job og samtidig lære en masse om natur og om fugle! Flemming Jensen, pensionist, 70 år.

STUBBE SØ, DJURSLAND

|| Jeg kan godt lide rent praktisk at være med til at øge naturværdien. Det er dejligt at vende tilbage til det samme område igen og igen og opleve, at de tiltag og forbedringer, som vi i arbejdsgruppen laver i området, faktisk har en positiv og mærkbar effekt på fugle- og dyrelivet. Det sociale aspekt er ligeledes vigtigt for mit engagement. I arbejdsgruppen har vi et rigtig godt fællesskab - vi har det hyggeligt sammen, holder julefrokost og lærer af hinanden. Sebastian Bøss, socialpædagog, 26 år.

FRIVILLIGHED

NYORD ENGE, MØN

|| Det er godt at vide, at det frivillige praktiske arbejde sparer fonden for en masse penge, som istedet kan gå til bedre vilkår for fuglene generelt. Jeg er især glad for at formidle og vise herlighederne frem, når vi har åbent hus. Og så sætter jeg pris på det gode og hyggelige samvær, der kombineres med god organisering af arbejdet. Vi får jo også hyggesnakket en del om fugle. Man skal ikke undervurdere betydningen af det sociale element. Jørgen Alfatsen, tidligere lærer, 64 år.

RUSLAND, NORDSJÆLLAND

|| Udover at bidrage med diverse arbejdsopgaver til fordel for naturen og fuglene, sætter jeg stor pris på at møde nye mennesker, på samværet med gruppen og at dele erfaringer og lære fra de andre, når vi er ude at registrere fugle og planter på arealerne. Carole Buhl, møbeltekniker samt skov- og naturtekniker, 55 år.

SYDLANGELAND OG VASERNE, NORDSJÆLLAND

|| Jeg er glad for at yde en indsats for naturen og i særdeleshed for fuglelivet. Det har altid ligget mig på sinde. Jeg sætter især pris på det praktiske naturplejearbejde og at vedligeholde faciliteter og adgang for publikum. Olav Egelund, biolog og gartner, 71 år.

SJÆLDNE FUGLE

År 2020 blev et godt år i forhold til sjældne fugle i Fugleværnsfondens naturreservater. Gode eksempler er et par stylteløbere, som lavede yngleforsøg i Tryggelev Nor, hærflugt i Saksfjed og Sølsted Mose, hvidskægget terne i Nørreballe Nor, biæder i Gulstav Mose og Saksfjed, pirol i Saksfjed og drosselrørsanger i Gundsømagle Sø.

Tekst: Jørn Dyhrberg Larsen, foto: Allan Gudio Nielsen

Biæderen forsøger ind imellem at yngle i Danmark, når nogle få individer eller en lille flok trækker for langt. Men arten kræver store flyvende insekter for at kunne opretholde en stabil bestand.

Forårets sjældenheder fra syd

Ofte hænger forekomsten af sjældne fugle sammen med en periode med varmt vejr og sydøstenvind i det sene forår, hvor varm luft fra Central- og Østeuropa strømmer op over Skandinavien.

Fuglefolk kender fænomenet som *forlænget træk*; at fugle, som normalt yngler i Syd- og Østeuropa, skyder for langt i forhold til ynglepladserne og ender i fx Danmark. Her er de så i en periode, nogle gange en uge eller to, før de finder ud af, at de er et forkert sted, og sandsynligvis trækker de sydpå mod deres yngleområde igen. I mellemtiden kan ornitologer glæde sig over at kigge på noget ekstraordinært. Flotte, eksotiske fugle, som man måske kender fra ferier sydpå.

Efterårets gæster fra nord

Om efteråret er der igen sjældne gæster i Danmark og i Fugleværnsfondens naturreservater. Her hænger det ikke sammen med varme vinde fra sydøst, men nærmere nordlige ynglefugle fra Sibirien eller Nordamerika, som kommer til at trække i en anden retning end normalen. På den måde ender en art som hvidbrynet løvsanger, der yngler i Sibirien og overvintrer i Indien og Sydøstasien, i vores naturreservater Stormengene eller Saksfjed, som det var tilfældet i dette efterår.

Fejl eller fordel?

Umiddelbart kan det hele synes som fejl: fugle, som egentlig burde være et andet sted, men af en eller anden grund har trukket i en helt forkert

retning for enten at være nødt til at finde tilbage til det rigtige sted eller at gå en ensom død i møde. Tit ender det nok på den måde, men det kan muligvis være godt for arten på et overordnet plan.

I en tid med klimaændringer kan det nemlig være en fordel, at individer finder nye veje. Både i forhold til yngleområder og i forhold til trækruten. Ind imellem kan det lykkes for disse individer at overleve, og måske har de endda en fordel i forhold til resten af populationen, hvis de kan spare energi eller få flere unger på vingerne ved at benytte sig af alternative opholdssteder. Hvis populationer i Sydeuropa er trængte på grund af ændrede klimaforhold, kan forårets forlængede træk vise sig at være vejen til artens fortsatte overlevelse i Europa. Men det kræver, at de rette naturtyper er til stede i Danmark og andre nordlige lande.

Det er her Fugleværnsfonden kommer ind i billedet. Vi arbejder konstant på at gøre vores naturreservater så varierede som muligt med en høj diversitet af planter og insekter, hvormed der også er basis for sydligere arter. Når tilpas mange individer prøver lykken nordligere end normalt, er det ikke bare mærkelige individer, der trækker forkert, men en population, der flytter udbredelsesgrænsen mod nord. Det ses for arter som blåhals og sortstrubet bynkefugl, som tidligere var sjældne fugle i Danmark, men som nu yngler i landet og langsomt breder sig. Og så er det vigtigt, at vi har rige og varierede naturområder klar til dem.

Pirolen kan være en af de arter, vi kommer til at se mere til som en følge af klimaændringerne, hvis vi kan sørge for at have de rette ynglebetingelser klar til den.

Fuglekoncept fylder rundt:

20 ÅR MED HVEPSEVÅGENS DAG

Fugleværnsfonden er initiativtager til arrangementet Hvepsevågens Dag på Hyllekrog, som første gang så dagens lys for 20 år siden. Det har budt på op- og nedture i tidens løb - også til svensken, som vi har kæmpet med på den anden side af sundet ved Falsterbo. Men mest optur ved at fejre den smukke rovfugls sensationelle træk over havet.

Tekst og foto: Allan Gudio Nielsen

NATURFORMIDLING

Hvepsevågens intense træk i sidste halvdel af august og første halvdel af september er noget af det mest fascinerende, man kan opleve som fuglekigger. I løbet af denne korte periode trækker hvepsevåger fra hele Skandinavien ned over Danmark på vej mod deres overvintringsområder i Afrika. Som så mange andre fugle vil de helst undgå at flyve over for store havområder, og derfor samles de ofte, hvor landet spidser til, inden de trækker ud over havet. Et af de bedste steder at opleve efterårets hvepsevågetræk er i Fugleværnsfondens naturreservat Saksfjed-Hyllekrog på Sydlolland. Her har Fugleværnsfonden siden 2001 afholdt Hvepsevågens Dag, inspireret af den lignende svenske "Bivråkens Dag", som siden 1992 har været afholdt i Falsterbo.

Godt fra start for 20 år siden

Man kan vist roligt sige, at Fugleværnsfonden kom godt fra start den sidste søndag i august 2001. På den tid var der ikke så mange andre fugleture af den slags, og over 100 forventningsfulde fuglekiggere havde taget opstilling på diget. De blev ikke skuffet. Ved dagens afslutning havde over 1800 hvepsevåger passeret, et tal som ikke er overgået siden. Dagen bød også på et pænt antal fiskeørne, lærkefalk og andre rovfugle. Alle var glade og en fast tradition var grundlagt.

Prikornitologi

Vejret på selve Hvepsevågens Dag (og dagene inden) har naturligvis spillet en vigtig rolle for arrangementets succes, og for hvordan man har kunnet opleve hvepsevågerne. På solrige og stille dage, som her i 2020 går hvepsevågerne ofte meget højt og trækker ud over Østersøen som små bitte prikker. Selv om det altid er sjovest at få fuglene helt tæt på (ofte på meget blæsende dage), så man kan se detaljer og måske bestemme køn og alder, så er sådan en dag med prikornitologi også helt fantastisk.

Uanset om fuglene kommer højt eller lavt, så jubler man altid indvendigt, hver gang fortroppen af en ny portion hvepsevåger nærmer sig i det fjerne. Og der opstår altid en hektisk stemning, for nu skal alle være med og i fællesskab guides i den rigtige retning af vågerne. Det er sjovt, og selv om man ikke er fuglekigger, er det svært ikke at blive revet med.

Himmel og hav!

Der har også været år, som rent ud sagt har været elendige. Især huskes Hvepsevågens Dag den 27. august 2006, som ellers startede perfekt. Omkring 100 forventningsfulde fuglekiggere var mødt op, og TV2 havde det år sendt deres satel-

litvogn, som var klar til at sende LIVE. Først strøg en fiskeørn lavt forbi hele flokken af fuglekiggere og var så tæt på, at man næsten kunne røre den. Det virkede bare som en af de dage, hvor det ikke kunne gå galt. Men det gjorde det. Knap var fiskeørnen ude af syne før et gevaldigt tordenvejr ramte som en hammer. Regnen piskede ned og en af de kraftigste skypumper, som er registreret herhjemme, dannede sig over havet. Den gik i land i retning mod Rødby og raserede en gård totalt. Tagmaterialer blev slynget 200 meter op i luften. Heldigvis var der ingen der kom til skade. Men alle flygtede ind i deres biler imens den ene voldsomme tordenbyge afløste den anden. Til sidst måtte arrangementet aflyses. Gad vide om den stakkels fiskeørn klarede turen?

HVEPSEVÅGENS DAG 2021

Næste Hvepsevågens Dag er søndag den 29. august 2021 – husk at sætte et kryds i kalenderen. Er Saksfjed-Hyllekrog for lang væk, så afholder vi også Hvepsevågens Dag samme dag i fondens naturreservater Gulstav Mose på Sydlangeland og Nyord Enge ved Møn.

Hvepsevågens Dag samt alle Fugleværnsfondens øvrige ture i 2021 publiceres i en turfolder først på året samt på fondens hjemmeside www.fuglevaernsfonden.dk

NATURFORMIDLING

Til minde om det, vi sætter pris på:

KATES MINDEGAVE

Af Hanne Havemose

I 2006 flyttede Kate og hendes mand fra Nordsjælland til Falster, da de gik på efterløn. Det var en beslutning, de ikke fortrød et eneste sekund. Det ældresikrede parcelhus i Hillerød blev skiftet ud med en gammel lægebolig fra 40'erne i Guldborg, og havefuglene blev lidt vildere - med kig til blå kærhøg, havørne og et rigt småfugleliv fra bopælen, hvorfra der ikke var langt til sundet, skov og vådområder.

Parret tilbragte efterfølgende mange gode år med masser af nye spændende oplevelser. Heriblandt også Fugleværnsfondens ture til Hyllekrog, som de ofte deltog i. I slutningen af december 2016 var Kate og Anton således også på tur med Fugleværnsfondens turleder helt ud til den yderste spids af Hyllekrogtangen. Det var en strabadserende tur på godt 10 km, som ægteparret midt i halvfjerdsere klarede ubesværet, ligesom de havde gjort det flere gange før. Turen til Hyllekrog skulle imidlertid blive deres sidste tur sammen. Anton, som havde gået turen uden problemer, fik på vej hjem i bilen en blodprop i hjertet, som i løbet af det næste halvandet døgn tog livet af ham. Trods et stort savn, og selvom parret havde aftalt at skulle herfra sammen, måtte Kate herefter fortsætte turene på egen hånd. Det blev til rigtig mange ture, og Kate forblev aktiv i naturen til det sidste.

Både Kate og Anton mente, at det var 'fjolle at bruge så mange tusinde kroner på blomster' til bisættelser og opfordrede i stedet til 'at lade pengene gå til noget nyttigt'. Det blev i Antons tilfælde Hjerteforeningen. Blot få år senere satte kræften en stopper for Kates mange ture, og hun døde i april 2020. Her opfordrede familien til at man i stedet for blomster til bisættelsen, betænkte Fugleværnsfondens med bidrag, da de alle dage havde været glade for både fuglene og naturen i området. Og fordi den sidste tur Anton og Kate nød sammen var til Fugleværnsfondens naturreservat ved Hyllekrog.

I Fugleværnsfondens tager vi imod disse bidrag med en særlig taknemmelighed.

Overvejer du at give en mindegave?

En mindegave til Fugleværnsfondens er en hyldest til alle, som elsker fugle og natur. Det er et beløb doneret til minde om en kær slægtning eller en god ven, som bidrager til vores arbejde med at sikre mere natur. Du kan give en mindegave i stedet for blomster til en bisættelse eller som et fast årligt beløb på en speciel dag. Se mere på www.fuglevaernsfonden.dk/mindegaver.

BIDRAG

Kate og Anton Sørensen på fugletur på Lolland. En aktivitet de elskede lige til det sidste. Især den årlige tur til Hyllekrogs yderste spids var en fast del af programmet. Foto: Anette Christel Moelgaard Hald.

NYT NATURRUM

I kan godt glæde jer! Ved Gundsømagle Sø på Sjælland står nu et nyt naturrum med nye plancher og ny formidling om området til børn og voksne. I finder det ved indgangen til naturreservatets østlige del, inden I begiver jer ud i området.

Ude i naturreservatets store rørskov i den modsatte ende venter desuden en nyrenoveret gangbro, som går for at være én af Danmarks længste. Med sine 300 meter ud i tagrørene er der rig lejlighed til at 'blive væk' og at opleve områdets specialitet, skægmejsen, og mange andre fuglearter helt tæt på.

Naturrummet erstatter det gamle og er støttet af Friluftsrådet, Gubra ApS og Bodil Pedersen Fonden.

GPS-ØRNE

I Fugleværnsfondens naturreservat Saksfjed-Hyllekrog blev der i juni sat GPS-sendere på det lokale havørnepars unger. Det er et projekt under DOF og Københavns Universitet, som skal give indsigt i havørnenes brug af landskabet og truslerne mod dem. Målet er at indsamle viden, der kan hjælpe med at beskytte og forvalte havørnene i Danmark.

GPS-mærkningen blev udført af rutinerede ringmærkere fra Statens Naturhistoriske Museum og forløb helt efter planen, og vi ser nu frem til at følge projektet og lære mere om havørnenes liv for at sikre dem endnu bedre vilkår for fremtiden.

Du kan følge projektet på www.dof.dk.

NATURDRENGE LIVE!

Som noget nyt har Fugleværnsfondens nu fugleture i det digitale rum med fondens to naturvejledere, Allan Gudio Nielsen og Jørn Dyhrberg Larsen. Turene sendes LIVE fra vores Facebookside og tager udgangspunkt i fuglelivet i vores naturreservater. Konceptet er født ud af coronasituationen, hvor vi har været nødt til aflyse fugleture pga. retningslinjerne og især forsamlingsforbuddet, der fra tid til anden sætter loft på deltagerantallet.

Vi har valgt at fortsætte med LIVE-turene fremover, da det har vist sig at have en lang række fordele. Vi kan nå bredt ud, og mens der LIVE-streames, kan du som deltager stille spørgsmål i kommentarfeltet. Naturvejlederne kan stort set svare på alt, der vedrører fugle og natur i Fugleværnsfondens. Så hold øje med www.facebook.com/fuglevaernsfonden – hvis du vil med, lade dig inspirere til en tur på egen hånd eller bare vil vide mere om fuglelivet i vores naturreservater.

KORT NYT

NINAS HUS

Udover fyret på Hyllekrog-tangen findes endnu en bygning, Ninas Hus, som er en tidligere jagthytte. I 2019/2020 har Fugleværnsfondens lokale frivillige arbejdsgruppe sat hytten i stand sammen med en tømrer betalt af Karen Krieger-Fonden.

Den udvendige del er nu afsluttet med et flot resultat. Tilbage mangler den indvendige indretning og fortsatte vedligeholdelse, som den frivillige arbejdsgruppe også står for.

Når arbejdet er helt færdigt, er planen, at huset fremover kan bruges af arbejdsgruppen, Karen Krieger-Fonden, sekretariatet og andre interesserede, som har et formål i området. Dog vil adgangsforbuddet på tangen i yngletiden fra 1. marts – 15. juli fortsat blive overholdt.

Foto: Rasmus Romme

KORT NYT

FULDT FLOR

I 2020 slog to af Fugleværnsfondens naturreservater alle rekorder på florafronten. Igen! I Bøvling Klit ved Vesterhavet stod 1040 purpur-gøgeurter i juni på de grønne enge bag de 6-7 meter høje klitter, hvilket er det hidtil største antal til dato. Fugleværnsfondens enge ved Bøvling Klit indgår i den fællesgræsning, der er etableret for at bevare området som en vital lokalitet for engens fugle. Orkideerne er imidlertid ikke en del af fællesgræsningen, men står på et afhegnet areal op til landevejen. Purpurgøgeurt er fredet og må ikke plukkes, graves op eller ødelægges. Men den må godt nydes.

Det gælder også blå klokke-ensian på Stormengene, som i august stod med 3000 – 3500 eksemplarer. Endnu en fornem rekord. Klokke-ensian er ganske sjælden i det meste af landet, men vokser hist og her i Vest- og Nordjylland og på Læsø. På Stormengene hjælper Fugleværnsfonden den ved at holde engene lysåbne, så det blå eventyr kan fortsætte.

Foto: Martin Iversen

KARTOFLER FOR FUGLE

I starten af november modtog Fugleværnsfonden et bidrag fra en lidt uventet kant. Forskningsvirksomheden Gubra, som i forvejen støtter fonden med et erhvervsponsorat ved Gundsømagle Sø, var kommet i besiddelse af 3 tons kartofler i forbindelse med deres skov- og naturprojekt ved Løkkeby på Langeland. De besluttede, at kartoflerne skulle sælges som donationer til Fugleværnsfondens arbejde.

Kartoflerne blev pakket i sække af fem kg, fragtet til Taarbæk nord for København og sat frem med en opfordring til, at kunderne kunne sende Fugleværnsfonden en donation på 35 kr. pr. sæk via MobilePay.

Og det blev en rygende succes! På en weekend fandt lige knap 9000 kr. vej til Fugleværnsfondens arbejde. Og mon ikke kartoflerne smagte ekstra godt? Sådan kan man også støtte Danmarks fugle!

RAVNSTRUP SØ RYKKER

Udover at være overordentlig velbesøgt under corona-epidemien, så har Fugleværnsfondens naturreservat i det sydsjællandske ganske mange ting at prale af for tiden. Ligesom Gundsømagle Sø og Bøvling Klit kan Ravnstrup Sø nu også kaldes for et orkidé-reservat. Majgøgeurten er nu (endelig!) indvandret fra naboengen efter manges års håb og forberedelser med diverse gode naturplejertiltag.

I oktober fik naturreservatet et nyt fugletårn, som erstatter det gamle og faldefærdige ved søen. Arkitekt Tobias Jacobsen har tegnet, og Rambøll har med beregninger og undersøgelser sikret opførelsen, og at det kan stå sikkert i mange år fremover. Til realiseringen har Fugleværnsfonden med tak modtaget støtte fra Aage V. Jensen Naturfond, 15. Juni Fonden, Ulla og Erik Hoff-Clausens Familiefond og Næstved Kommune.

Sidst – men ikke mindst – stort tillykke til fondens frivillige arbejdsgruppe ved Ravnstrup Sø, som vandt Næstved Kommunes Miljø og Naturpris blandt ni grønne initiativer. I vurderingen fra Næstved Kommune lød det sådan her: 'De frivillige ved Ravnstrup Sø har været drivkraften i at skabe et unikt naturområde med skov, moser og åbne arealer, hvor naturen har fået lov at udvikle sig. Og der, hvor de virkelig skiller sig ud, er ved deres store formidlingsindsats, som igennem en årrække har lært besøgende om områdets unikke fugleliv og ikke mindst, hvorfor det er så vigtigt at passe på det.' Vi kan kun give dem ret.

Foto: Jørgen Dissing

HAS PÅ HYBEN

Hårdføre planter kræver hårde midler, og Fugleværnsfonden har taget det tunge skyts i brug mod den invasive rynket rose. En såkaldt "hybenrotor" har ryddet hhv. ca. 1 hektar på Stormengene og 3 hektar spredte bevoksninger med rynket rose på Hyllekrog. Maskinen fungerer ved at trække planterne op fra 60 cm dybde og slynge det øverste jordlag inklusiv plantedele op i luften. Da rødderne er lettere, lander de øverst, og gennem rotoren beskadiges de i en sådan grad, at genvæksten er meget begrænset.

Fugleværnsfondens frivillige i begge naturreservater har ryddet overjordiske plantedele og fjernet genvækst fra dybereliggende rødder. Det ser voldsomt ud, mens maskinen kører, men resultatet er lovende. Genvæksten er yderst begrænset, og almindelig stedmor og almindelig kongepen koloniserer allerede de blotlagte sandjorder.

KORT NYT

ØKONOMISK BERETNING FOR 2019

Fondens erhvervsindkomst, som primært stammer fra indtægter i forbindelse med afgræsning af engarealer, udgjorde 1.097 t.kr. i 2019. Afgræsningen er et vigtigt led i den naturpleje, der finder sted i mange af naturreservaterne, med henblik på at forbedre fuglenes vilkår, herunder især de truede og sårbare fugles levevilkår. Øvrige indtægter i 2019 hidrører 3,8 mio.kr. fra fonde og legater. Indtægten fra gaver ligger på samme niveau som året før og andrager i 2019 lige over 1,0 mio.kr., mens indtægten fra arv i 2019 udgør 1,7 mio.kr. Fugleværnsfondens indtægter fra arv har i de foregående fem år svinget mellem 0,3 mio.kr. og 15,3 mio.kr. Indtægten fra arv i 2019 var ikke så høj som budgetteret (2 mio.kr.). Finansielle indtægter var i 2019 på 576 t.kr. Årets indtægter i 2019 blev samlet set på 8,4 mio.kr.

I 2019 blev 5,4 mio.kr. anvendt til naturreservaternes forvaltning og drift samt overvågning og formidling i henhold til fondens formål. 1,4 mio.kr. blev anvendt til administration.

Økonomisk set gav 2019 et overskud på 1,8 mio.kr. før opkøb af naturreservater. Der er i 2019 opkøbt naturreservater for 8,1 mio.kr., og efter opkøbene har fonden et underskud på 6,3 mio.kr., som er taget fra henlæggelsen til fondens formål under egenkapitalen.

Pr. 31. december 2019 udgjorde den samlede egenkapital 12,2 mio.kr. Heraf er grundfonden på 5,0 mio.kr., og en udligningsfond er på 6,0 mio. kr. Resten af egenkapitalen kan frit disponeres i henhold til fondens formål. Egenkapitalen skal modsvare fondens langsigtede mål for naturreservaterne, sikre mulighed for relevante opkøb og samtidig være en buffer til imødegåelse af den usikkerhed, der er om indtægter og udgifter, når fondens aktiviteter er afhængige af gaver, arv og fondsmidler. Målet om, at den samlede egenkapital som minimum består af en grundfond på 5,0 mio.kr. og en udligningsfond på 6,0 mio.kr., blev realiseret i 2016.

Fugleværnsfondens strategi og mål fremgår af fondens hjemmeside www.fugleværnsfonden.dk, hvor man også kan læse årsrapporten for 2019.

NYT FRA FUGLEVÆRNSFONDENS BESTYRELSE

Fugleværnsfonden har i 2020 sagt farvel til to bestyrelsesmedlemmer. Bestyrelsens næstformand Lennart Ricard (2002 - 2020), og bestyrelsesmedlem Leo Bjørnskov (2016 - 2020). Lennart Ricard har været en stor styrke for fonden med sin baggrund som advokat; han var med til at sikre stiftelsen af Fugleværnsfonden som selvstændig fond i 2006. Leo Bjørnskov har som tidligere departementschef i Miljøstyrelsen hjulpet fonden i en lang række sager, hvor hans mange kontakter i beslutningsdygtige instanser har været medvirkende til at nå resultater i vigtige projekter. Stort tak til begge.

Som ny næstformand har bestyrelsen valgt Ole Have Jørgensen, biolog og tidligere ansat som kommunaldirektør i Horsens Kommune. Ole har siddet i Fugleværnsfondens bestyrelse siden 2008. Som ny i fondens forretningsudvalg har bestyrelsen valgt Steen Riisgaard, som er biolog og tidligere adm. direktør i Novozymes samt nuværende og tidligere formand for en lang række bestyrelser. Han har siddet i Fugleværnsfondens bestyrelse siden 2018.

I 2020 valgte Fugleværnsfondens bestyrelse også to nye bestyrelsesmedlemmer. Peter Lambert, som er advokat med møderet for højesteret og Klaus Fries, som er biolog og centerleder for Natur og Miljø i Varde Kommune. Vi glæder vi os til det fremtidige samarbejde.

HVAD GÅR PENGENE TIL?

Figuren viser den procentvise fordeling af anvendte midler i 2019. Som det fremgår, er det fortsat Fugleværnsfondens overordnede mål, at brugen af fondens økonomiske ressourcer fordeles således, at udgifter til administration holdes på lavest mulige niveau.

FORMIDLING/FUNDRAISING (2%)

Guidede ture, formidlingsplaner, informationsmateriale, hjemmeside, indsamling

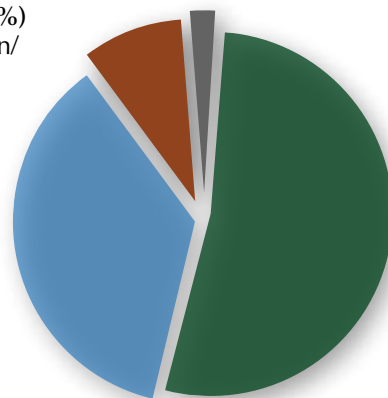
ADMINISTRATION (9%)

Kørsel, husleje, revision/regnskabsbistand, løn, kontorartikler, telefon, internet mv.

RESERVATPLEJE (36%)

Naturpleje projekter, overvågning, plejeplaner, konsulentbistand, ejendomsskatter, forsikring, publikumsfaciliteter, samarbejde med arbejdsgrupper, løn direkte relateret til reservater

OPKØB (53%)

Private bidrag

I årsskriftet har der tidligere været en navneliste med alle, som i årets løb har givet 500 kr. og derover i bidrag til Fugleværnsfonden. Det er desværre ikke længere muligt i henhold til den nye persondataforordning fra maj 2018, hvor der skal indhentes samtykke hertil. Det har vi ikke ressourcer til, men vi vil gerne takke alle for de meget fine bidrag til Fugleværnsfondens vigtige arbejde. De er værdsat og anvendt til fordel for vores natur og fugle.

En særlig tak rettes til afdøde, som betænkte Fugleværnsfonden i deres testamenter i 2020

Derudover vil vi gerne takke for de bidrag, som er indgået til DOF via aftalerne om bidrag fra naturbeskyttere. Disse midler fordeles mellem DOF og Fugleværnsfonden, således at Fugleværnsfonden modtager 15 %.

Fugleværnsfonden vil gerne takke alle frivillige for det store engagement i 2020. Vi takker også alle fonde, virksomheder, myndigheder og private, som har bidraget med støtte i det forløbne år. En særlig tak skal rettes til følgende:

Aage V. Jensen Naturfond, 15. juni Fonden, Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen, Landbrugsstyrelsen, Markus Jebsen, Friluftsrådet, Slots- og Kulturstyrelsen, Real-dania, Karen Krieger-Fonden, Gubra ApS, Næstved Kommune, Martin Pedersens Mindelegat, DOF Travel, Ulla og Erik Hoff-Clausens Familiefond, Fabrikant Chas Ötzens Fond, Bodil Pedersen Fonden, Dansk Tennis Fond, Beckett-Fonden, Velux Fonden, KEN Fonden, Torben og Alice Frimodts Fond, Sparekassen Bornholms Fond, Toosbuys Fond, Fabrikant Mads Clausens Fond, Frimodt-Heineke Fonden, Tømrerhandler Johannes Fogs Fond, Dyreværnsforeningen Svalens Fond, Direktør J.P. Lund og Hustru Vilhelmine født Bugges Legat, Lemvig-Müller Fonden, Agner Haug og Hustru Birgit Haugs Fond, Nationalpark Vadehavet, Ingeniør K. A. Rohde og Hustrus Legat, Simon Spies Fonden, Fredensborg Kommune, Nationalpark Vadehavet, Det Bertouch'ske Familielegat, Roskilde Kommune

FUGLEVÆRNSFONDEN ER:

Bestyrelse

Martin Iversen, formand, fhv. viceskoleinspektør
Ole Have Jørgensen, næstformand, biolog
Henrik Nepper-Christensen, cand.polit.
Martin Kviesgaard, bankdirektør
Peter Friis Møller, forstkandidat, cand.silv.
Torben Bøgeskov, naturvejleder
Egon Østergaard, lærer
Nils-Erik Norsker, advokat, cand.jur.
Jonna Odgaard, journalist
Steen Riisgaard, mikrobiolog, cand.scient.
Klaus D. Fries, centerleder og cand.scient.
Peter Lambert, advokat

Sekretariat

Kristian Dammand Nielsen, direktør
Allan Gudio Nielsen, naturvejleder
Søren Ring, naturforvalter
Jørn Dyhrberg Larsen, naturforvalter
Emilie Nicoline Schmidt, naturforvalter
Hanne Havemose, kommunikationsmedarbejder
Maja Lindholm Kvamm, studentermedhjælper
Ellen Hansen, frivillig
Peter Vadum, frivillig

Samt de over 250 frivillige i fondens reservater

Hvad vil du give videre?

Med en testamentarisk gave til Fugleværnsfonden er du med til at sikre fremtiden for vores natur og vilde fugle.

Arv udgør en vigtig del af vores samlede bidrag. Når vi modtager en testamentarisk gave, uanset størrelse, tager vi det som et udtryk for stor tillid og støtte til vores arbejde med at beskytte og udvikle rige naturområder. Pengene går til:

- opkøb af nye områder
- naturbeskyttelse af de områder, vi har
- naturgenopretning af steder på vores arealer, der trænger

Fugleværnsfonden ejer og forvalter idag 23 naturområder i Danmark takket være generøs økonomisk hjælp fra fugle- og naturelskere.

Foto: sortspætte af Jørn Skeldahl

Fugleværnsfonden er fritaget for arveafgift. Hvis du beslutter dig for at betænke Fugleværnsfonden i dit testamente, kan du få gratis bistand og rådgivning. Kontakt direktør Kristian Dammand Nielsen for yderligere information. Alle oplysninger behandles fortroligt, og advokaten har tavshedspligt. Du kan også læse mere på www.fugleværnsfonden.dk/testamente.

Fugleværnsfondens naturreservater:

- 1 NIVÅ BUGT STRANDENGE, Nordsjælland (2008) 20 hektar strandeng
- 2 VASERNE, Nordsjælland (1999) 14 hektar sø, ellesum, skov og krat
- 3 GUNDSØMAGLE SØ, Nordsjælland (1984) 61 hektar sø, rørskov, skov og krat
- 4 RAVNSTRUP SØ, Sydsjælland (1983) 9 hektar sø, rørskov og mose
- 5 ÆGHOLM, nord for Møn (1969) 2 hektar kystfugleø
- 6 NYORD ENGE, v. Møn (1971, 1989, 1990, 1991, 2001) 186 hektar strandeng og strandrørsump
- 7 BARUP SØ, Nordfalster (1988) 27 hektar rørskov, sø og krat
- 8 SAKSFJED-HYLLEKROG, Sydlolland (1995) 217 hektar løvskov, strandeng, strandfælded og klit
- 9 NAKSKOV INDREFJORD, Vestlolland (1987) 10 hektar rørskov og sø
- 10 GULSTAV MOSE, Sydlangeland (1971, 1976) 7 hektar rigkær
- 11 TRYGGELEV NOR, Sydlangeland (1975, 1981, 1997, 2004) 137 hektar sø, rørskov, eng og krat
- 12 ROHOLM, Odense Fjord (1978) 0,5 hektar kystfugleø
- 13 BØJDEN NOR, Sydvestfyn (1980, 2011) 42 hektar strandeng og brakvandsvig
- 14 SØGÅRD MOSE, Sønderjylland (1986) 22 hektar hedemose
- 15 BREMSBØL SØ, Sønderjylland (2013) 19 hektar sø og enge
- 16 SØLSTED MOSE, Sønderjylland (1993, 1994, 1996, 2013) 103 hektar hedemose
- 17 STORMENGENE, Rømø (1991, 1994) 42 hektar strandeng
- 18 STUBBE SØ, Djursland (2002) 23 hektar eng, overdrev og skov
- 19 BØVLING KLIT, Vestjylland (1979, 1983) 7 hektar strandeng
- 20 AGERØ, Mors (1982, 2002) 27 hektar strandeng
- 21 RÅBJERG MOSE, Nordjylland (1991) 0,5 hektar hedemose
- 22 SVARTINGEDAL, Bornholm (2017) 28 hektar skov
- 23 RUSLAND, Nordsjælland (2019) 15 hektar skov

